

## Zorgen m.b.t. NWO/ERC open access eis

Waar tot nu toe veel onderzoekers bij ons positief stonden tegenover over de druk die men zette op uitgevers en de verbetering in open access (OA) publiceren (nu al is overall 45% OA en dat aantal neemt toe), maken velen zich nu sterke zorgen over de nieuwe uitspraken van NWO en ERC- alle publicaties moet OA en alleen gold standard wat dan al in 2020 zou moeten gelden (in publicatie doorlooptijden in ons veld is dat heel snel), met voor hybride OA publiceren maar 2 jaar overgangsregeling. Deze verandering heeft echt meer tijd nodig.

Voor het niet OA in de hybride tijdschriften mogen publiceren wat NWO/ERC nu gaan eisen, komt over als een unfaire regel, want als het doel echt het OA aanbieden van ons met belastinggeld betaalde werk is, waarom zijn dan de hybride vormen die dat ook doen dan niet goed? Daar is het werk dan toch OA mee? Hier lijken andere zaken te spelen, die niet direct over OA gaan (maar meer over hoeveel uitgevers verdienen, waarbij wel vergeten is dat lang niet alle topjournals daar zitten, veel zijn van (Amerikaanse) associaties). Echter de voorgestelde plannen gaan wel potentieel ten koste van ons als wetenschappers. Er zijn nog bijna geen gold standard mogelijkheden om goed te publiceren in veel velden, zelfs de beste gold standard mogelijkheden zijn tot nu toe zeker geen top tijdschriften in ons veld bijv, dus de kwaliteit en reputatie van ons onderzoek kan hieronder gaan lijden.

Samengevat zie ik veel onnodige problemen:

- Top Journals hebben vaak (nog) niet een OA mogelijkheid en in ons veld geen enkel top tijdschrift is gold standard, hooguit zijn er een aantal de hybride vorm van OA.
- Er wordt te weinig gekeken naar gevolgen voor individuele wetenschappers van dit soort maatregelen, vooral ook voor jonge internationale talenten, de onderzoekers die hun naam nog op moeten bouwen en nog moeten gaan voldoen aan internationale eisen mbt publiceren in toptijdschriften. Dat niet kunnen doen betekent dat ze niet vol kunnen gaan meedraaien en zou ook hun (internationale) carrièremogelijkheden beïnvloeden.
- Het grote belang voor wetenschappers van het onbeperkt deel kunnen nemen aan internationale samenwerkingen en kunnen meedoen met de leidende conversatie in je vakgebied die voor velen publiceren in de top inhoudt, lijkt een erg onderbelicht element in de bredere discussie tot nu toe.
- Nog een onderbelicht aspect is dat we in toenemende mate samenwerkingen zien in internationale onderzoeksteams ook met bijvoorbeeld mensen uit landen die OA niet verplichten als trekkers, waardoor je toch geacht wordt mee te doen in bepaalde publicaties ook in niet OA journals die voor hen tellen. Ook dat wil je toch niet in de weg gaan zitten waardoor je een minder aantrekkelijke samenwerkingspartner zou worden.
- Veel OA journals hebben de insteek om zoveel mogelijk te publiceren door de manier waarop zij hun geld moeten verdienen, hetgeen kwaliteitsverlies mee kan brengen en het model van betalen als je publiceert maakt het wellicht makkelijker

voor sommigen een stuk te lezen, maar ook moeilijker voor velen om te kunnen publiceren door de extra financiën die er voor nodig zijn.

- Er zijn ook potentieel voor de instituten negatieve gevolgen. Alleen OA (en zeker alleen gold standard OA) heeft gevolgen voor onze rankings hetgeen onder meer onze aantrekkelijkheid voor studenten en top wetenschappers negatief kan beïnvloeden. Ook breder heeft het impact op in hoeverre we mee kunnen draaien in de wereldtop als NL wetenschappelijke instituten, de mogelijkheden van onze tenure track systemen, en onze aantrekkelijkheid als werkgevers voor top talent.

Andere manieren zoeken om OA te stimuleren zonder het onmogelijk te maken in top journals te publiceren, zowel via de VSNU als via onze eigen kanalen, specifieke voorbeelden zouden kunnen zijn:

- Het toe blijven staan van hybride vormen van OA publiceren en die afspraken met andere uitgevers juist verder stimuleren.
- Inzetten op zo veel mogelijk OA publiceren, maar zonder totale dwang voor individuele wetenschappers. Je kunt bijvoorbeeld denken aan een (in de tijd toenemend) streefpercentage (bijv. de helft) in plaats van alles verplicht OA en/of het (waar dat volgens de regels mag) verplichten om een preprint versie via de eigen website open access te maken.
- Meer budget vrijmaken om onderzoekers te helpen OA opties te kopen op de plekken waar dat kan.

Het argument van sommigen dat het niets zegt als je in die top tijdschriften staat is veel te kort door de bocht. Uiteraard is het medium niet het enige en is inhoud van groter belang, maar die top zegt wel veel in het veld en daarin staan hebben wetenschappers nodig om volwaardig mee te doen in hun vakgebied en ook anderen er van te overtuigen dat hun werk de moeite waard is. Dit is uiteraard ook van belang voor het niveau en de reputatie van Nederlandse wetenschap in het algemeen, dat is in de meeste vakgebieden nu eenmaal echt geen nationale aangelegenheid.

OA kan meestal voor preprint versies zelf gegeven worden en er zijn allerlei kanalen om alles te delen met geïnteresseerden uit de hele wereld, dus ook niet OA content kan nu meestal al door geïnteresseerde individuen vrij worden verkregen. Uiteraard moeten we blijven streven naar steeds meer OA – welke wetenschapper wil nu niet dat zijn of haar werk zo breed mogelijk beschikbaar is - maar we moeten met de maatregelen om dit te bevorderen niet sneller willen dan het veld waarin een wetenschapper zich begeeft zich kan aanpassen of zo ver voor de troepen uit willen lopen dat het ten koste laten gaan van (jonge) individuele wetenschappers in Nederland.